

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ LIEVESTUOREEN KOULUSSA

1. Koulukiusaamisen ehkäiseminen Lievestuoreen koulussa

Kiusaamisen määritelmä

Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai pahaa mieltä. Kaikki koulussa tapahtuva aggressiivinen käyttäytyminen ei ole koulukiusaamista. Myös opettaja tai muu henkilökuntaan kuuluva voi joutua kiusaamisen kohteeksi.

Kaikkein tavallisimmin kiusaaminen ilmenee sanallisena, kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä. Kiusaaminen voi olla fyysistä (töniminen tai lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juurujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen). Myös internetissä tai siihen liitettyjen laitteiden välityksellä tapahtuva toiminta voi olla kiusaamista.

Kiusaamisen ehkäiseminen

Koulussamme lisätään yhteishenkeä ja hyvinvointia sekä vahvistetaan oppilaiden kiusaamisen vastaisia asenteita mm. seuraavin keinoin:

- koskemattomuussääntö
- oppilaskuntatyö
- tukioppilastoiminta
- kummitoiminta
- luokkien välinen yhteistyö
- vuorovaikutustaitojen aktiivinen harjoittelu (luokkapiirit, vahvuustaidot, tunnetaidot, vuorovaikutuskerho)
- erityispäivät (mm. pikkujoulut, halloweenpukeutumiset, Mono-päivät, turvapäivä)
- koko koulun yhteistaideprojektit
- oppilaiden osallistaminen (liikkuva koulu, välituntiliikuttajat, luottamusoppilaat, aamunavaukset, tapahtumien järjestely yhdessä aikuisten kanssa, yhteiset haasteet, LV-tunnit, mielipidekyselyt taidenäyttelyiden kokoamiset ja kilpailut yms)

Kiusaamiseen liittyvistä käytänteistä tiedotetaan huoltajia lukuvuoden alussa.

Oppilaita valvotaan kouluaikana, ja valvonta järjestetään koulun olosuhteet huomioiden riittäväksi:

- ulkoalueilla on 2-3 valvojaa oppilaiden määrästä riippuen
- sisätiloissa 1-3 valvojaa oppilaiden määrästä riippuen

Luokissa luokanohjaajat, opettajat ja oppilashuoltoryhmän jäsenet käsittelevät kiusaamiseen liittyviä asioita säännöllisin väliajoin. Kiusaamiseen puututaan aina ja tietoon tulleet kiusaamistapaukset kirjataan. Koulujen oppilashuollon henkilöstö toimii ennaltaehkäisevässä roolissa koulukiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja auttaa tarvittaessa kiusaamisen osapuolia.

Toiminta kiusaamistilanteissa

Koulukiusaaminen voi tulla tietoon koulun aikuiselle suoraan kiusatulta oppilaalta, hänen huoltajiltaan, kiusatun koulutovereilta tai tilanteen havainneilta muilta aikuisilta. Koululaisia ja heidän huoltajien rohkaistaan ottamaan yhteyttä luokanopettajaan, luokanohjaajaan tai keneen tahansa koulun tai oppilashuollon henkilöstöön, mikäli koululaisten tai heidän huoltajien tietoon tulee jotain, johon pitäisi puuttua.

Lievestuoreen koululla käytetään kiusaamisen selvittämiseen omaa toimintamallia:

1. Seulonta
 - onko kyse kiusaamistapauksesta?
 - Jos kiusaaminen ei ole systemaattista, kasvatuksellinen keskustelu osallisten kanssa
 - seulonnan tekee tilanteen havainnut opettaja
 - jos kiusaaminen on systemaattista, siirrytään vaiheeseen 2, josta eteenpäin toimenpiteet tekevät tehtävään nimetyt opettajat (KiSe-ryhmä)
2. Keskustelu kiusatun kanssa. Kotiin soitetaan mahdollisimman pian, jopa kesken tapauksen selvittämisen. Jos yhteyttä ei saada, lähetetään Wilma-viesti ja pyydetään yhteydenottoa.
3. Yksilökeskustelut kiusaamiseen osallistuneiden kanssa (yhteydenotto kotiväen samoin kuin edellisessä).
4. Yhteiskeskustelu kiusaamistilanteessa olleiden molempien osapuolten kanssa aikuisen harkinnan mukaan. Yhteiskeskustelu järjestetään, mikäli aikuisen harkinnan mukaan se on tarkoituksenmukaista esimerkiksi anteeksipyytämisen kannalta eikä tapaaminen vaaranna kenenkään turvallisuuden tunnetta.
5. Luokanohjaajan keskustelu muutaman luokkatoverin kanssa tilanteen mukaan.
6. Seurauksien toimeenpano
7. Seurantakeskustelut
 - selvittelyn yhteydessä sovittu seurantajakso viimeistään kahden viikon päähän, jolloin tarkkaillaan, onko kiusaaminen loppunut.

- jakson päätyttyä tavataan osapuolet ja tarkistetaan tilanne.

8. Tilanteen jatkuessa mahdolliset lisätoimenpiteet

- koulun kurinpidolliset seurauksen kiusaajalle: jälki-istunto, kirjallinen varoitus, määräaikainen erottaminen ja huoltajan kanssa sovittavat keinot.
- yksilökohtainen oppilashuoltopalaveri kiusaajalle ja/tai kiusatulle, mikäli herää huoli kiusaajan tai kiusatun hyvinvoinnista.
- lastensuojeluilmoitus kiusaajasta varhaisessa vaiheessa, koska huoli herää oppilaan hyvinvoinnista.
- vanhempaintapaaminen, jossa voi olla kiusaajan ja kiusatun vanhemmat, koulun edustus, kuraattori, sosiaalityöntekijä tai muita viranomaisia.
- kiusaamisasian vieminen Keski-Suomen sovittelutoimistoon, jossa kiusattu ja kiusaaja voivat sovitella asiaa.
- rikosoikeudelliset toimenpiteet: koululta (rehtorin) yhteydenotto poliisiin Ankkuritiimiin tai tutkintapyyntö kiusaajasta.

2. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joita ovat:

- opettajan antama ohjaus ja palaute
- yhteistyö
- yhteinen vastuunotto ja huolenpito
- koulumotivaation lisääminen
- luottamuksen ja välittämisen ilmapiirin vahvistaminen

Opetusta häiritsevälle tai koulun järjestyssääntöjä rikkovalle oppilaalle voidaan määrätä kurinpitorangeistus tai ojentaa häntä perusopetuslaissa tarkoitetuilla tavoilla. Oppilaita kohtaan voidaan käyttää vain perusopetuslaissa säädettyjä turvaamistoimenpiteitä.

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kurinpitokeinot-ja-turvaamistoimenpiteet-perusopetuksessa>

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus määrätä häiritsevä oppilas/opiskelija poistumaan luokasta tai muusta tilasta, jossa järjestetään opetusta taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Rehtori ja opettaja voivat oppilasta/opiskelijaa poistaessaan käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan/opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai häirinnän vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. (POL 36 b § 2003)

Kun oppilas/opiskelija poistetaan opetustilasta, hänet ohjataan valvottuun tilaan ja oppilaan huoltajaa informoidaan tilanteesta mahdollisimman pian. Oppilaan huoltajalle ilmoitetaan myös, jos tilanne vaatii oppilaan opetuksen epäämistä eli oppilaan lähettämistä loppupäivän ajaksi kotiin. Voimakeinojen käyttö on aina kirjattava ja kirjaus toimitettava rehtorille, joka arkistoi selostuksen.

Koulun kurinpidollisten keinojen menettelytavat: ERILLINEN LIITE

Lievestuoreen koulun toimintatapa väkivaltatapausten selvittämisessä:

- Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täytyessä asia käsitellään kurinpidollisena selvitystyönä, vastuu kuuluu koululle ja rehtorille.
- Rehtori hankkii tarvittavat selvitykset ja määrää perusopetuslain mukaiset seuraamukset kokonaisvaltaisen harkinnan perusteella huomioiden seuraavat asiat
 - Tilanteen ja teon vakavuus
 - Tekijän valmius ottaa vastuu teostaan
 - Osapuolten valmius sovitteluun
 - Tilanteen toistuvuus
 - Muut mahdollisesti asiaan vaikuttavat seikat
- Jokaisessa tapauksessa selvitetään tarve lastensuojeluilmoitukselle ja poliisin tutkintapyyntöille, ja viranomaisia konsultoidaan matalalla kynnyksellä.
- Tiedotus tapahtuneesta hoidetaan koulun aikuisten toimesta mahdollisimman nopeasti kaikkien osapuolten huoltajille.
- Oppilashuollon tuki on järjestettävä osapuolille, mutta oppilashuolto ei hoida selvittelyjä vaan antaa tukea jälkihoidollisesti ja tekee ennaltaehkäisevää työtä.

Kaikille osapuolille toteutetaan jälkiseuranta, jossa seurataan, että väkivalta tai kiusaaminen loppuu, ja että osapuolilla on tarvittava koulunkäynnin tuki.

3. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Häirinnän määritelmä:

[https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/opas seksuaalisen hairinnan ennaltaehkaisuiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisuiseksi_ja_siihen_puuttumiseksi_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf)

Lapseen ja nuoreen kohdistuvassa seksuaalisessa häirinnässä on kysymys heidän altistamisestaan ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus, mutta se voi olla myös yksittäinen teko.

Loukkaavaa käytöstä (mm. nimittelyä, kieltäytymistä työskentelemästä toisen kanssa, eristämistä ja toisen henkilön vähättelemistä) ei saa hyväksyä, vaan siihen puututaan välittömästi. Rasistiset merkit ja eleet ja muu rasistinen toiminta ovat täysin kiellettyjä koulussamme. Jatkuvasta rasistisesta toiminnasta tehdään ilmoitus poliisille.

Häirintä voi ilmetä esimerkiksi seuraavin tavoin:

- seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet
- epäasialliset seksuaaliset puheet tai kaksimieliset vitsit
- vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat seksuaaliset huomautukset tai kysymykset
- epäasialliset seksuaaliset sisällöt, viestit, kuvat tai videot eri sosiaalisen median kanavissa
- sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset
- rasististen tai loukkaavien eleitten esittäminen muille.

Häirinnän ehkäiseminen

Häirintää pyritään ennaltaehkäisemään seuraavin toimenpitein:

- Jokaisessa luokassa keskustellaan häirintään liittyvistä asioista.
- Erityisesti kiinnitetään huomiota uusien oppilaiden sopeutumiseen kouluun.
- Osana kiusaamisen ennaltaehkäisyä, toteutetaan tunne- ja turvataitoja vahvistavia opetustuokioita, joiden yhtenä tavoitteena on häirinnän ehkäiseminen
- Häirintää kartoitetaan samalla, kun tasa-arvosuunnitelmaa päivitetään kerran vuodessa.

Häirintään puuttuminen

- Häirintään puututaan samoin kuin koulukiusaamiseen.
- Jos kyseessä on selkeästi rikoksen tunnusmerkistön täyttävä teko, konsultoidaan aina poliisia ja lastensuojelua tilanteen hoitamisesta.

4. Yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö

Suunnitelmasta tiedotetaan syyslukukauden alussa. Koteja kannustetaan ottamaan yhteyttä koulun henkilökuntaan välittömästi, kun koti saa tietää ei-toivotusta käyttäytymisestä. Koulun henkilökunta pitää oppilaiden huoltajat ajan tasalla koulussa sattuneista ao. oppilasta koskevista selvittelyistä. Yhteydenottokanavat ovat puhelin, wilma ja s-posti. Koulun henkilökunnan huolehtii tiedottamiseen liittyvistä salassapitosäädöksistä.

Käytössämme on kodin ja koulun välinen yhteistyökysely kerran vuodessa.

5. Yhteistyö viranomaisten kanssa

Koulu pitää yhteyttä viranomaisiin ensisijaisesti kiusaamis-, häirintä- ja väkivalta-tilanteita ennaltaehkäisevässä ja konsultoivassa mielessä. Akuuteissa tilanteissa rehtori ja oppilashuoltoryhmän jäsenet arvioivat tilannekohtaisesti, tarvitaanko viranomaisen apua.

6. Suunnitelmasta tiedottaminen ja perehdyttäminen

Suunnitelmasta tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja koulun henkilökuntaa lukuvuoden alussa. Tiedottamisesta huolehtii rehtori. Suunnitelma on luettavissa myös koulun kotisivulla.

7. Suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta, seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi

Kiusaamisteemaa käsitellään ja päivitetään opettajakunnan ja oppilaskunnan kokouksessa vähintään kaksi kertaa vuodessa, jotta opettajien ja oppilaiden omat ennaltaehkäisevät toimet omassa työssään pysyvät aktiivisena koko ajan.